

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Економічне відділення
Циклова комісія економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної
роботи
30 серпня 2024 р.
Людмила БАЛДИЧ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Банківські операції

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(назва)

Рівне – 2024 рік

Програму навчальної дисципліни БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ розроблена на основі Освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої Вченою радою НУБіП України, протокол №11 від 24 квітня 2024 року.

Розробники: Познаховський Віктор Анатолійович, к.е.н., доцент, викладач економічних дисциплін, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії економічних дисциплін

Протокол від 27 серпня 2024 р. № 1

Голова циклової комісії економічних дисциплін

27 серпня 2024 р.

(підпис)

Оксана КОНОНЧУК
(ініціали та прізвище)

Схвалено методичною радою ВСП «РФК НУБіП України»

Протокол від 27 серпня 2024 р. № 1

27 серпня 2024 р.

Голова

(підпис)

Людмила БАЛДИЧ
(ініціали та прізвище)

©Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ, 2024

©ВСП «РФК НУБіП України, 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	
Курсовий проект (робота)	-
Форма контролю	екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
Форма навчання	денна
Рік підготовки	2024-2025
Семестр	5
Аудиторні години:	96
Лекційні	48
Практичні	48
Семінарські	-
Самостійна робота	54
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	
-аудиторних	5
-самостійної роботи студента	4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в оволодінні студентами знань теоретичних основ діяльності банків у вітчизняній економіці, сутності і механізму здійснення традиційних і нетрадиційних банківських операцій.

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є знання і вміння, одержані студентами під час вивчення дисциплін «Фінанси, гроші та кредит», «Бюджетна система», «Казначейська справа».

Супутні та наступні навчальні дисципліни – «Облік і звітність у комерційних банках», «Фінанси підприємств», «Інформаційні системи і технології у фінансово-кредитних установах», «Фінансовий ринок».

Завдання дисципліни: формування знань методики проведення кредитно-розрахункових банківських операцій; набуття вмінь оперувати нормативними правовими документами НБУ; аналізувати стан банківських операцій; розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ і комерційними банками.

Як результат вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- теоретичні та практичні основи становлення і розвитку сучасної банківської системи України;
- сукупність та методику здійснення банківських операцій, пов'язаних із формуванням ресурсів;
- організацію розрахунків клієнтів, кредитування, емісію та розміщення цінних паперів, вексельний обіг, обслуговування зовнішньоекономічної діяльності клієнтів;
- порядок здійснення купівлі і продажу іноземної валюти;
- нетрадиційні банківські послуги;
- основи фінансового обліку в банках.

уміти:

- оформляти розрахункові документи, зокрема міжбанківські розрахунки;
- здійснювати депозитні, кредитні операції, операції з цінними паперами та векселями;
- відображати в обліку операції банку.

Очікувані результати навчання.

Після вивчення дисципліни «Банківські операції» у здобувачів освіти формуються такі **компетентності:**

Загальні:

ЗК 05. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові:

СК 01. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 02. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами законодавства.

СК 03. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної та світової фінансових систем та їх структури.

СК 04. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання.

РН 04. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН 07. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для вирішення професійних завдань.

РН 14. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування для досягнення спільної мети.

РН 17. Демонструвати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень особистого професійного розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Створення та організація діяльності комерційних банків в Україні, формування їх ресурсів

1.1. ВИДИ БАНКІВ ТА ПОРЯДОК ЇХ СТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Сучасна банківська система України. Реорганізація банківської системи України. Характеристика банку як важливого елемента банківської системи. Принципи діяльності комерційного банку. Походження та види комерційних банків. Сутність, основні принципи організації банківських операцій, їх класифікація.

Порядок реєстрації комерційного банку. Державний реєстр банків. Пакет документів для реєстрації банку. Комісія з питань нагляду і регулювання діяльності банків. Терміни розгляду заяви з приводу реєстрації комерційного банку.

Ліцензування банківської діяльності. Вимоги до кредитних установ для отримання ліцензії. Операції, що підлягають ліцензуванню. Терміни розгляду заяви з приводу ліцензування банківських операцій. Підстави для відкликання ліцензії.

Практичне заняття

Заняття-екскурсія до установи банку.

1.2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Організаційна структура комерційного банку. Органи управління та контролю банку, їх функції і повноваження. Державне регулювання діяльності комерційних банків.

Характеристика виконавчих органів комерційного банку. Фінансові результати діяльності.

Поняття ліквідності банківських установ та її значення для стабільності банківської системи.

Практичне заняття

Визначення нормативів капіталу банку, нормативів ліквідності банку, рівня ефективності використання активів банку.

1.3. ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Склад і структура банківських ресурсів. Види пасивних операцій комерційного банку. Характеристика фондів банку, що формують його капітал. Достатність капіталу банку.

Власний капітал банку та його функції. Місце власного капіталу в ресурсній базі банку. Структура банківського капіталу, порядок його формування та напрями використання.

Депозити комерційних банків, їх види та характеристика. Відсоток на депозит, відсоткова політика комерційного банку. Стимулювання банківських депозитів.

Недепозитні джерела банківських ресурсів, їх види та значення. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Інструменти кредитування НБУ комерційних банків.

Система страхування (гарантування) вкладів населення в банках.

Практичне заняття

Визначення розміру капіталу. Оформлення депозитних операцій комерційного банку. Визначення відсотків за депозитами. Визначення надлишку або нестачі банківських ресурсів для здійснення активних операцій.

Розрахунок відрахувань до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб .

Змістовий модуль 2. Базові засади здійснення банківських операцій в Україні

2.1. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ

Структура залучених ресурсів комерційного банку. Класифікація депозитних операцій банку. Особливості окремих видів депозитів. Основні умови договору банківського вкладу. Ощадний (депозитний) сертифікат та його особливості. Механізм здійснення строкових депозитних операцій з юридичними, фізичними особами та фізичними особами-підприємцями. Особливості використання депозитних рахунків. Способи розрахунку та сплати процентів за депозит. Депозитна політика комерційного банку. Основні засади діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

2.2. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ІЗ ЗАПОЗИЧЕННЯ КОШТІВ

Структура запозичених ресурсів комерційного банку. Рефінансування НБУ комерційних банків. Операції НБУ на відкритому ринку. Ломбардне кредитування комерційних банків. Суть та види операцій РЕПО. Кредитні аукціони. Умови надання стабілізаційної позики комерційному банку. Суть та види міжбанківських кредитів. Процес міжбанківського кредитування. Структура міжбанківського ринку. Облігаційні позики банків.

2.3. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ІЗ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТІЖНОГО ОБОРОТУ

Характеристика платіжного обороту та його форми. Значення та основні принципи безготівкових розрахунків. Система банківських рахунків та їх характеристика. Порядок відкриття банками поточних рахунків фізичним та юридичним особам. Режим використання банківських рахунків. Форми безготівкових розрахунків. Схеми розрахунку за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог-доручень, платіжних вимог, розрахункових чеків, акредитивів. Сфера застосування, переваги та недоліки кожної форми розрахунку. Види акредитивів. Меморіальний ордер. Застосування клірингу при взаємних розрахунках підприємств.

Системи дистанційного обслуговування банками клієнтів. Особливості розрахунку в системі «клієнт-банк». Міжбанківські розрахунки та їх форми. Основні функції та принципи організації СЕП НБУ. Схеми функціонування СЕП НБУ.

2.4. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ГОТІВКОЮ

Особливості готівкового обігу. Основні функції територіальних управлінь НБУ та комерційних банків у сфері готівкового обігу. Порядок підготовки та розроблення прогнозів касових оборотів комерційними банками. Організація роботи з готівкового обігу установами комерційних банків. Касові операції банків. Види та порядок роботи операційних кас. Основні вимоги до організації готівкових розрахунків між підприємствами при посередництві комерційних банків. Порядок оформлення касових операцій. Порядок приймання банками готівки від підприємств. Порядок видачі банками готівки підприємствам. Контроль за дотриманням порядку ведення операцій з готівкою на підприємствах та в банках.

2.5. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ПЛАСТИКОВИМИ КАРТКАМИ

Суть та класифікація пластикових карток. Банківські (платіжні) картки та їх види. Розвиток ринку пластикових карток в Україні. Умови вступу українських банків до міжнародних платіжних систем. Правила Національної системи масових електронних платежів. Учасники платіжної системи. Порядок здійснення розрахунків з використанням платіжних карток.

Змістовий модуль 3. Кредитні операції та операції з цінними паперами

3.1. КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Основні теоретичні положення кредитних операцій. Класифікація кредитних операцій. Сутність, принципи та функції кредиту, його роль в економіці. Кредитний потенціал банку.

Форми та види банківського кредиту. Інструментарій регулювання кредитної діяльності комерційного банку. Принципи банківського кредитування.

Кредитний ризик та способи захисту від кредитного ризику: лімітування кредиту, диверсифікація позичок, оперативність у стягненні боргу, страхування кредитних операцій.

Практичне заняття

Оформлення кредитних взаємовідносин банку і клієнтів. Аналіз кредитного ризику.

3.2. ОПЕРАЦІЇ З НАДАННЯ І ПОГАШЕННЯ КРЕДИТІВ

Організація банківського кредитування. Поняття і складові кредитної політики банку. Етапи кредитного процесу. Умови кредитної угоди. Система оцінки кредитоспроможності позичальника банку. Поняття та сутність кредитоспроможності клієнта банку. Основні засади проведення оцінки кредитоспроможності позичальників зарубіжними банками. Порядок надання і способи погашення кредитів. Споживчий кредит. Іпотечний кредит. Лізинговий кредит. Консорціумний кредит.

Форми забезпечення повернення банківських кредитів. Поняття і загальна характеристика форм забезпечення банківських кредитів. Застава як вид забезпечення. Порука та гарантія. Неустойка. Пеня. Штраф. Страхування.

Позичковий відсоток та його диференціація. Формування і використання резерву для відшкодування можливих витрат за кредитними операціями комерційних банків.

Контроль за використанням і погашенням кредиту.

Практичні заняття

Визначення вільних кредитних ресурсів банку.

Визначення та оцінка показників фінансового стану позичальника-юридичної особи та складання висновку про попередню оцінку.

Визначення та оцінка кредитоспроможності позичальника - фізичної особи та складання висновку про попередню оцінку.

Оформлення видачі та погашення кредиту. Ведення кредитної історії.

3.3. ОПЕРАЦІЇ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Комерційні банки як учасники ринку цінних паперів. Процес формування портфеля цінних паперів банку. Види цінних паперів: акції, облігації, векселі, ощадні сертифікати. Ринок цінних паперів: первинний і вторинний. Фондова біржа.

Емісійні операції банків. Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків. Розміщення акцій та їх обіг. Операції банків з облігаціями власної емісії. Депозитні (ощадні) сертифікатами банків як інструмент емісійних операцій. Облік емісійних операцій.

Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Загальна характеристика операцій.

Посередницькі (комісійні, клієнтські) операції банків з цінними паперами. Загальна характеристика операцій. Механізм проведення брокерських операцій. Операції банків у ролі інфраструктурних учасників ринку цінних паперів. Види ризиків при виконанні посередницьких (комісійних, клієнтських) операцій з цінними паперами.

Основи оцінювання цінних паперів і їх доходності. Управління інвестиційними ризиками банку.

Практичні заняття

Оцінка реальної вартості окремих видів фінансових інструментів. Оптимізація портфеля цінних паперів.

Сукупна оцінка спроектованого портфеля за співвідношенням прибутковості та ризику.

Остаточна оптимізація структури портфеля цінних паперів за встановленими критеріями прибутковості, ризику та ліквідності.

Укладання Договору купівлі-продажу ощадних сертифікатів на пред'явлення. Розв'язання практичних ситуацій.

3.5. ІНВЕСТИЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ

Сутність і класифікація інвестицій. Правові засади здійснення інвестиційної діяльності банків в Україні. Участь банків у процесі фінансування капітальних вкладень. Порядок визначення ефективності інвестиційного проекту. Характеристика інвестиційним ризикам та методам їх мінімізації. Зміст інвестиційної політики банку.

Практичне заняття

Моделі оцінювання та реалізації інвестиційного проекту. Розрахунок періоду окупності проекту. Розрахунок дохідності інвестиційного проекту.

Змістовий модуль 4. Операції комерційних банків з векселями та іноземною валютою

4.1. ОПЕРАЦІЇ З ВЕКСЕЛЯМИ

Вексель як форма міжгосподарських розрахунків. Характеристика та види векселів. Інкасування та доміциляція векселів. Сфера використання і порядок проведення банками розрахункових операцій. Послуги банків з авальювання, акцептування векселів.

Кредити під заставу векселів.

Довірчі операції банків з векселями, зберігання векселів клієнтів. Експертиза векселів.

Практичні заняття

Укладання договорів врахування векселів, їх застави та договорів про надання авалю. Оформлення векселів. Визначення сум дисконту та ціни врахування векселя. Розрахунок розміру кредиту під забезпечення векселів.

4.2. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ІНОЗЕМНОЮ ВАЛЮТОЮ

Поняття валюти, валютний курс. Економічні та організаційні основи здійснення валютних операцій. Валютні цінності та валютний ринок. Класифікація валютних операцій.

Відкриття і ведення валютних рахунків, характеристика банківських рахунків. Особливості відкриття і ведення поточних рахунків іноземним представництвом та інвесторам-нерезидентам; фізичним особам - резидентам і нерезидентам, облік операцій за цими рахунками. Відкриття і ведення депозитних валютних рахунків.

Неторгові поточні операції уповноважених банків із іноземною валютою.

Етапи проведення обмінних операцій. Операції фізичних осіб з іменними та дорожніми чеками, що номіновані в іноземній валюті. Перекази готівкової та безготівкової валюти фізичними особами. Відправлення переказів в іноземній валюті.

Торгові поточні операції уповноважених банків в іноземній валюті. Порядок продажу- купівлі іноземної валюти на українському міжбанківському валютному ринку. Міжнародні розрахунки уповноважених банків. Розміщення валютних кредитних ресурсів.

Строкові торговельні валютні операції. Форвардні угоди. Валютні ф'ючерси.

Валютні опціони. Валютні угоди "своп".

Міжнародні розрахункові операції. Поняття міжнародних розрахунків. Економічні основи міжнародних розрахунків. Форми міжнародних розрахунків: суть, види, загальна характеристика. Банківський переказ.

Інкасова форма розрахунків. Документарний акредитив. Загальні положення відображення в обліку операцій банку в іноземній валюті.

Практичні заняття

Оформлення купівлі-продажу іноземної валюти фізичними особами. Оформлення касових операцій в іноземній валюті.

Відкриття поточних рахунків юридичним і фізичним особам в іноземній валюті. Розрахунок курсу іноземної валюти.

Розв'язання практичних ситуацій.

4.3. ОПЕРАЦІЇ З НАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Відмінність банківських послуг від операцій. Загальна характеристика банківських послуг. Лізингові операції. Факторингові операції. Трастові послуги. Організація послуг зі зберігання цінностей. Форфейтинг. Операції банку з дорогоцінними металами.

4.4. ОПЕРАЦІЇ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Поняття фінансової стійкості банку. Порядок визначення резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями. Порядок визначення резерву для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості. Сутність бухгалтерського обліку в банку, його особливості та роль в управлінні. Методологічне та правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках. Засоби надання бухгалтерської інформації. Фінансові звіти банку. Баланс комерційного банку, його склад та структура. Аналіз прибутковості банку. Регулювання діяльності банків. Банківський нагляд та процедура банкрутства

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	практика	Сам. робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Створення та організація діяльності комерційних банків в Україні, формування їх ресурсів				
Тема 1.1. Види банків та порядок їх створення в Україні	8	2	2	4
Тема 1.2. Організація діяльності комерційного банку	10	4	2	4
Тема 1.3. Формування ресурсів комерційного банку	12	4	4	4
Разом за змістовим модулем 1	30	10	8	12
Змістовий модуль 2. Базові засади здійснення банківських операцій в Україні				
Тема 2.1. Операції банків із залучення коштів	8	2	2	4
Тема 2.2. Операції банків із запозичення коштів	10	2	4	4
Тема 2.3. Операції банків із обслуговування платіжного обороту	10	4	4	2
Тема 2.4. Операції банків з готівкою	6	2	2	2
Тема 2.5. Операції банків з пластиковими картками	6	2	2	2
Разом за змістовим модулем 2	40	12	14	14
Змістовий модуль 3. Кредитні операції та операції з цінними паперами				
Тема 3.1. Кредитні операції	12	4	4	4
Тема 3.2. Операції з надання і погашення кредитів	12	4	4	4
Тема 3.3. Операції з цінними паперами	12	4	4	4
Тема 3.4. Інвестиційні операції	12	4	4	4
Разом за змістовим модулем 3	48	16	16	16
Змістовий модуль 4. Операції комерційних банків з векселями та іноземною валютою				
Тема 4.1. Операції банків з векселями	12	4	4	4
Тема 4.2. Операції банків з іноземною валютою	8	2	2	4
Тема 4.3. Операції з надання банківських послуг	6	2	2	2
Тема 4.4. Операції із забезпечення фінансової стійкості банку	6	2	2	2
Разом за змістовим модулем 4	32	10	10	12
Усього годин	150	48	48	54

5. Теми лекційних, практичних, семінарських занять та зміст самостійного вивчення

№ теми	№ заняття	Вид навчальної діяльності	Назва теми	Кількість годин
			V семестр	
			Змістовий модуль 1. Створення та організація діяльності комерційних банків в Україні, формування їх ресурсів	
1			1.1. Види банків та порядок їх створення в Україні	8
	1	лекція 1	Суть діяльності та види банків в Україні. Реєстрація та ліцензування комерційних банків в Україні.	2
		самостійне вивчення	Походження банків та реорганізація банківської системи України. Відкликання банківської ліцензії.	4
	2	практична робота 1	Заняття-екскурсія до установи банку.	2
2			1.2. Організація діяльності комерційного банку	10
	3	лекція 2	Організаційна структура та управління комерційним банком.	2
		самостійне вивчення	Фінансові результати діяльності комерційного банку.	4
	4	лекція 3	Державне регулювання діяльності комерційних банків. Ліквідність комерційних банків.	2
	5	практична робота 2	Визначення нормативів капіталу банку, нормативів ліквідності банку, рівня ефективності використання активів банку.	2
3			1.3. Формування ресурсів комерційного банку	12
	6	лекція 4	Операції банків з формування власного капіталу.	2
	7	лекція 5	Операції банків із запозичення коштів. Депозитні операції комерційних банків.	2
		самостійне вивчення	Стимулювання банківських депозитів. Види пасивних операцій комерційного банку та місце власного капіталу в ресурсній базі.	4
	8	практична робота 3	Оформлення депозитних операцій комерційного банку.	2
	9	практична робота 4	Визначення відсотків за депозитами. Розрахунок відрахувань до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.	2
			Змістовий модуль 2. Базові засади здійснення банківських операцій в Україні	
4			2.1. Операції банків із залучення коштів	8
	10	лекція 6	Операції банків із залучення коштів.	2
	11	практична робота 5	Характеристика депозитних операцій. Фонд гарантування вкладів. методики визначення кількості днів для розрахунку відсотків за депозитами.	2
		самостійне вивчення	Різновиди банківських депозитів. способи нарахування відсотків за депозитами.	4
5			2.2. Операції банків із запозичення коштів	10
	12	лекція 7	Операції банків із запозичення коштів.	2
	13	практична робота 6	Сутність та види міжбанківського кредитування. Проаналізувати переваги та недоліки використання банками	2

			облігацій для збільшення своєї ресурсної бази.	
	14	практична робота 7	Вивчити методику здійснення операцій прямого і зворотного РЕПО. Переваги та недоліки міжбанківського кредитування.	2
		самостійне вивчення	Основні форми міжбанківського кредитування. Визначення сутності рефінансування банків та необхідних вимог, що висуваються до банків.	4
6			2.3. Операції банків із обслуговування платіжного обороту	10
	15	лекція 8	Основи організації грошових розрахунків в Україні.	2
	16	лекція 9	Форми безготівкових розрахунків. Міжбанківські розрахунки в Україні.	2
	17	практична робота 8	Відкриття та ведення рахунків клієнтів.	2
	18	практична робота 9	Порядок здійснення безготівкових розрахунків,	2
		самостійне вивчення	Система і законодавча база розрахунків в Україні. Розрахунки за допомогою систем дистанційного обслуговування "Клієнт-банк-клієнт".	2
7			2.4. Операції банків з готівкою	6
	19	лекція 10	Сутність касових операцій та правова основа їх здійснення. Організація та порядок касового обслуговування в банках. Контроль за проведенням касових операцій.	2
	20	практична робота 10	Встановлення банком ліміту залишку готівки в касах підприємств. Документальне оформлення прибуткових та видаткових касових операцій. Документальне оформлення руху готівки в операційній касі банку. Документальне оформлення операцій з інкасування грошового виторгу. Оформлення організації контролю за видачою готівки з кас банків. Складання прогнозних оборотів банків за окремими статтями.	2
		самостійне вивчення	Нормативно-правове регулювання касової діяльності банківської установи.	2
8			2.5. Операції банків з пластиковими картками	6
	21	лекція 11	Функціонування системи електронних розрахунків. Організація розрахунків з використанням платіжних карток.	2
	22	практична робота 11	Розрахунки з використанням пластикових карток.	2
		самостійне вивчення	Проблеми та перспективи розвитку індустрії банківських пластикових карток в Україні.	2
			Змістовий модуль 3. Кредитні операції та операції з цінними паперами	
9			3.1. Кредитні операції	14
	23	лекція 12	Основні теоретичні положення кредитних операцій.	2
		самостійне вивчення	Кредитний потенціал банку. Кредитний ризик	6
	24	лекція 13	Облік кредитних операцій.	2
	25	практична робота 12	Облік простроченої, сумнівної та безнадійної заборгованості за наданими кредитами.	2

	26	практична робота 13	Оформлення кредитних взаємовідносин банку і клієнтів. Аналіз кредитного ризику.	2
10			3.2.Операції з надання і погашення кредитів	14
	27	лекція 14	Організація банківського кредитування. Оцінка кредитоспроможності позичальника банку.	2
	28	практична робота 14	Визначення вільних кредитних ресурсів банку. Визначення та оцінка показників фінансового стану позичальника-юридичної та фізичної особи та складання висновку про попередню оцінку.	2
	29	практична робота 15	Оформлення видачі та погашення кредиту. Ведення кредитної історії.	2
	30	лекція 15	Порядок надання і способи погашення кредитів.	2
		самостійне вивчення	Форми забезпечення повернення банківських кредитів.	6
11			3.3.Операції з цінними паперами	14
	31	лекція 16	Комерційні банки як учасники ринку цінних паперів. Емісійні операції банків.	2
	32	лекція 17	Інвестиційні та посередницькі операції банків з цінними паперами.	2
		самостійне вивчення	Облік емісійних операцій. Управління інвестиційними ризиками банку.	6
	33	практична робота 16	Оцінка реальної вартості окремих видів фінансових інструментів. Оптимізація портфеля цінних паперів. Сукупна оцінка спроектованого портфеля за співвідношенням прибутковості та ризику.	2
	34	практична робота 17	Остаточна оптимізація структури портфеля цінних паперів за встановленими критеріями прибутковості, ризику та ліквідності. Укладання Договору купівлі-продажу ощадних сертифікатів на пред'явлення.	2
12			3.4.Інвестиційні операції	14
	35	лекція 18	Інвестиційна діяльність банків в Україні.	2
	36	лекція 19	Порядок визначення ефективності інвестиційного проекту.	2
		самостійне вивчення	Зміст інвестиційної політики банку. Правові засади здійснення інвестиційної діяльності банків в Україні.	4
	37	практична робота 18	Моделі оцінювання та реалізації інвестиційного проекту.	2
	38	практична робота 19	Розрахунок періоду окупності та дохідності інвестиційного проекту.	2
			Змістовий модуль 4. Операції комерційних банків з векселями та іноземною валютою	
13			4.1.Операції з векселями	12
	39	Лекція 20	Суть та характеристика банківських операцій з векселями.	2
	40	Лекція 21	Інкасування, доміциляція та зберігання векселів.	2
		самостійне вивчення	Експертиза векселів.	4
	41	практична робота 20	Укладання договорів врахування векселів, їх застави та договорів про надання авалю. Оформлення векселів.	2
	42	практична робота 21	Визначення сум дисконту та ціни врахування векселя. Розрахунок розміру кредиту під забезпечення векселів.	2

14			4.2.Операції банків з іноземною валютою	8
	43	лекція 22	Основи здійснення банками операцій в іноземній валюті. Міжнародні розрахункові операції. Неторговельні та торговельні операції банків в іноземній валюті.	2
		самостійне вивчення	Розміщення валютних кредитних ресурсів. Інкасова форма розрахунків. Документарний акредитив. Загальні положення відображення в обліку операцій банку в іноземній валюті.	4
	44	практична робота 22	Оформлення купівлі-продажу іноземної валюти фізичними особами. Оформлення касових операцій в іноземній валюті. Відкриття поточних рахунків юридичним і фізичним особам в іноземній валюті. Розрахунок курсу іноземної валюти.	2
15			4.3. Операції з надання банківських послуг	6
	46	лекція 23	Лізингові та факторингові операції комерційних банків.	2
		самостійне вивчення	Облік операцій з банківськими металами.	2
	47	практична робота 23	Розрахунок доходів банків від факторингових та лізингових операцій.	2
16			4.4. Операції із забезпечення фінансової стійкості банку	6
	48	лекція 24	Сутність фінансової стійкості комерційного банку. Фінансова звітність комерційного банку.	2
		практична робота 24	Визначення нормативів діяльності банку. Побудова балансу комерційного банку. Типи змін у балансі. Визначення показників рентабельності банку. Оцінка рівня прибутковості та фінансової стійкості банку.	2
			Принципи складання балансу банку.	2
			Всього	150

6.Індивідуальні завдання

№	Тема дисципліни	Вид завдання (реферати, дослідницькі, розрахункові роботи тощо)	Календарні строки і форма контролю
1	Банківська система України в сучасних умовах.	реферат	квітень
2	Взаємовідносини комерційних банків і Національного банку України.	реферат	квітень
3	Здійснення активних операцій комерційного банку.	реферат	квітень
4	Здійснення пасивних операцій комерційного банку.	реферат	квітень
5	Механізм формування власного капіталу банку.	реферат	квітень
6	Формування ресурсної бази комерційного банку.	реферат	квітень
7	Депозитні операції комерційного банку.	реферат	квітень
8	Депозитна політика банку та інструменти її реалізації.	реферат	квітень
9	Міжбанківське кредитування та перспективи його розвитку в Україні.	реферат	квітень
10	Операції комерційних банків з організації безготівкових розрахунків.	реферат	квітень
11	Операції комерційних банків з організації міжбанківських розрахунків.	реферат	квітень
12	Організація міжнародних розрахунків в Україні.	реферат	квітень
13	Діяльність комерційних банків на ринку платіжних карток.	реферат	квітень
14	Організація електронного банкінгу в Україні.	реферат	квітень
15	Касові операції банку та перспективи їх розвитку.	реферат	квітень
16	Кредитні операції комерційного банку.	реферат	квітень
17	Особливості споживчого кредитування в Україні.	реферат	квітень
18	Кредитна політика та управління кредитним портфелем комерційного банку.	реферат	квітень
19	Сучасний стан банківського кредитування в Україні.	реферат	квітень
20	Організація та аналіз процесу банківського кредитування комерційного банку.	реферат	квітень
21	Управління кредитним ризиком комерційного банку.	реферат	квітень
22	Забезпечення кредитів комерційних банків в Україні.	реферат	квітень
23	Практика здійснення банківських операцій з векселями в Україні.	реферат	квітень
24	Валютні операції комерційних банків.	реферат	квітень
25	Операції комерційного банку на ринку цінних паперів.	реферат	квітень
26	Інвестиційні операції комерційного банку.	реферат	квітень
27	Управління ризиками в банківській діяльності.	реферат	квітень
28	Лізингові операції комерційних банків та проблеми їх розвитку в Україні.	реферат	квітень
29	Факторингові операції комерційних банків та проблеми їх розвитку в Україні.	реферат	квітень
30	Практика надання трастових послуг комерційними банками в Україні.	реферат	квітень
31	Операції комерційних банків з банківськими металами.	реферат	квітень
32	Антикризове управління діяльністю комерційного банку.	реферат	квітень
33	Управління ліквідністю комерційного банку.	реферат	квітень
34	Управління доходами та витратами комерційного банку.	реферат	квітень
35	Фінансова стійкість банку та проблеми її забезпечення.	реферат	квітень

36	Особливості державної реєстрації банку в зарубіжній країні.	реферат	вересень
37	Проблеми реєстрації банків та ліцензування банківської діяльності в Україні.	реферат	вересень
38	Організаційно-правовий статус НБУ.	реферат	вересень
39	Сучасний стан та тенденції капіталізації банківської системи України.	реферат	вересень
40	Механізм управління процесом формування власного капіталу банку.	реферат	жовтень
41	Депозитна політика банку та її роль у формуванні ресурсної бази банку.	реферат	жовтень
42	Світовий досвід рефінансування комерційних банків.	реферат	жовтень
43	Функціонування міжбанківського ринку кредитних ресурсів в умовах загострення економічної кризи.	реферат	жовтень
44	Показники діяльності СЕП за звітний період.	реферат	жовтень
45	Шляхи вдосконалення діяльності банку з обслуговування платіжного обороту клієнтів.	реферат	жовтень
46	Світовий досвід регулювання готівкового обігу.	реферат	жовтень
47	Роль та місце касових операцій в ринковій економіці.	реферат	листопад
48	Аналіз діяльності міжнародних платіжних систем в Україні.	реферат	листопад
49	Проблеми регулювання емісії електронних грошей у світі та Україні.	реферат	листопад
50	Способи забезпечення банківських позик: світовий та вітчизняний досвід.	реферат	листопад
51	Проблеми законодавчого регулювання кредитного механізму в банківській системі України	реферат	листопад
52	Роль кредитоспроможності позичальника в системі кредитного моніторингу банку.	реферат	листопад
53	Стратегії управління кредитним ризиком у банківській діяльності.	реферат	листопад
54	Роль лізингового кредиту в інноваційному розвитку економіки.	реферат	грудень
55	Досвід вексельного обігу в Європейському союзі.	реферат	грудень
56	Операції комерційних банків з державними цінними паперами.	реферат	грудень
57	Особливості діяльності комерційних банків на валютному ринку.	реферат	грудень
58	Валютний ризик та способи його мінімізації.	реферат	лютий
59	Міжнародна конвенція про факторинг та основні її положення.	реферат	лютий
60	Міжнародна конвенція про лізинг та основні її положення.	реферат	лютий

7.Перелік питань на екзамен

1. Сучасна банківська система України.
2. Характеристика банку як важливого елемента банківської системи.
3. Принципи діяльності комерційного банку.
4. Походження та види комерційних банків.
5. Сутність, основні принципи організації банківських операцій, їх класифікація.
6. Порядок реєстрації комерційного банку.
7. Комісія з питань нагляду і регулювання діяльності банків.
8. Ліцензування банківської діяльності.
9. Вимоги до кредитних установ для отримання ліцензії.
10. Операції, що підлягають ліцензуванню.
11. Підстави для відкликання ліцензії.
12. Організаційна структура комерційного банку.
13. Органи управління та контролю банку, їх функції і повноваження.
14. Державне регулювання діяльності комерційних банків.
15. Характеристика виконавчих органів комерційного банку.
16. Поняття ліквідності банківських установ та її значення для діяльності банківської системи.
17. Склад і структура банківських ресурсів.
18. Види пасивних операцій комерційного банку.
19. Характеристика фондів банку, що формують його капітал.
20. Достатність капіталу банку.
21. Власний капітал банку та його функції.
22. Структура банківського капіталу, порядок його формування та напрями використання.
23. Депозити комерційних банків, їх види та характеристика.
24. Відсоток на депозит, відсоткова політика комерційного банку.
25. Стимулювання банківських депозитів.
26. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку.
27. Інструменти кредитування НБУ комерційних банків.
28. Система страхування (гарантування) вкладів населення в банках.
29. Основи організації грошових розрахунків у народному господарстві.
30. Характеристика платіжного обороту та структура платіжної системи України.
31. Правила документообігу при здійсненні безготівкових розрахунків.
32. Види та порядок відкриття і ведення рахунків клієнтів.
33. Форми безготівкових розрахунків.
34. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, чеками, акредитивами.
35. Способи безготівкових розрахунків
36. Розрахунки способом заліку взаємних вимог, розрахунки в порядку планових платежів.
37. Розрахунки за допомогою систем дистанційного обслуговування "Клієнт-банк-клієнт".
38. Міжбанківські розрахунки в Україні.
39. Організація обороту касової готівки в банках України.
40. Нормативно-правове регулювання касової діяльності банківської установи.
41. Організація готівкових розрахунків.
42. Організація роботи касового апарату банку.
43. Порядок надходження та видачі готівки.
44. Прогнозування та облік касових оборотів банку.
45. Касова дисципліна і контроль за її дотриманням.
46. Механізм функціонування системи електронних розрахунків.
47. Переваги використання платіжних карток, порівняно з розрахунками готівкою.
48. Класифікація банківських платіжних карток.
49. Основні учасники системи карткових розрахунків, їх права та обов'язки. Порядок видачі та обслуговування платіжних карток.
50. Операції комерційних банків за допомогою платіжних карток.
51. Проблеми та перспективи розвитку індустрії банківських пластикових карток в Україні.

52. Основні теоретичні положення кредитних операцій та їх облік у банках.
53. Сутність, принципи та функції кредиту, його роль в економіці.
54. Форми та види банківського кредиту.
55. Інструментарій регулювання кредитної діяльності комерційного банку. Принципи банківського кредитування.
56. Облік кредитних операцій.
57. Облік наданих кредитів та облік забезпечення кредитних операцій.
58. Кредитний ризик та способи захисту від кредитного ризику.
59. Поняття і складові кредитної політики банку.
60. Етапи кредитного процесу.
61. Умови кредитної угоди.
62. Система оцінки кредитоспроможності позичальника банку.
63. Порядок надання і способи погашення кредитів.
64. Споживчий кредит.
65. Іпотечний кредит.
66. Лізинговий кредит.
67. Консорціумний кредит.
68. Форми забезпечення повернення банківських кредитів.
69. Позичковий відсоток та його диференціація.
70. Формування і використання резерву для відшкодування можливих витрат за кредитними операціями комерційних банків.
71. Контроль за використанням і погашенням кредиту.
72. Характеристика та види векселів.
73. Інкасування та доміциляція векселів.
74. Сфера використання і порядок проведення банками розрахункових операцій. Послуги банків з авалування, акцептування векселів.
75. Кредити під заставу векселів.
76. Довірчі операції банків з векселями, зберігання векселів клієнтів.
77. Комерційні банки як учасники ринку цінних паперів.
78. Види цінних паперів: акції, облігації, векселі, ощадні сертифікати.
79. Ринок цінних паперів: первинний і вторинний. Фондова біржа.
80. Емісійні операції банків.
81. Інвестиційні операції банків з цінними паперами.
82. Посередницькі (комісійні, клієнтські) операції банків з цінними паперами. Загальна характеристика операцій.
83. Види ризиків при виконанні посередницьких (комісійних, клієнтських) операцій з цінними паперами.
84. Основи оцінювання цінних паперів і їх дохідності.
85. Управління інвестиційними ризиками банку.
86. Сутність і класифікація інвестицій.
87. Порядок визначення ефективності інвестиційного проекту.
88. Зміст інвестиційної політики банку.
89. Поняття валюти, валютний курс.
90. Економічні та організаційні основи здійснення валютних операцій.
91. Валютні цінності та валютний ринок.
92. Класифікація валютних операцій.
93. Відкриття і ведення валютних рахунків, характеристика банківських рахунків. Особливості відкриття і ведення поточних рахунків.
94. Неторгові поточні операції уповноважених банків із іноземною валютою.
95. Етапи проведення обмінних операцій.
96. Операції фізичних осіб з іменними та дорожніми чеками, що номіновані в іноземній валюті.
97. Перекази готівкової та безготівкової валюти фізичними особами.
98. Відправлення переказів в іноземній валюті.
99. Торгові поточні операції уповноважених банків в іноземній валюті.

100. Порядок продажу-купівлі іноземної валюти на українському міжбанківському валютному ринку.
101. Міжнародні розрахунки уповноважених банків.
102. Строкові торговельні валютні операції.
103. Форми міжнародних розрахунків: суть, види, загальна характеристика. Банківський переказ.
104. Загальна характеристика банківських послуг.
105. Лізингові операції.
106. Факторингові операції.
107. Факторинг у зовнішньоекономічній діяльності.
108. Трстові послуги.
109. Організація послуг зі зберігання цінностей.
110. Основні поняття та елементи форфейтингу.
111. Механізм здійснення форфейтингової операції.
112. Операції банку з дорогоцінними металами.
113. Довірчі операції банків.
114. Банківські гарантії та поручительства.
115. Поняття "фінансова стійкість банку".
116. Порядок визначення резерву для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості.
117. Фінансові звіти банку.
118. Аналіз прибутковості банку.
119. Регулювання діяльності банків.
120. Банківський нагляд та процедура банкрутства.

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Банківські операції» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: розповідь, бесіда, лекція, пояснення, демонстрація, ілюстрація, навчальна дискусія, диспут, самостійне виконання практичних завдань, розв'язування задач, виконання вправ.

9. Контроль результатів навчання

9.1. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- модульні контрольні роботи у формі тестування;
- студентські презентації та вступи на семінарських заняттях;
- директорська контрольна робота;
- екзамен.

Зміст курсу дисципліни «Банківські операції» поділений на 5 змістовних модулів. Кожний модуль включає в себе лекції, практичні заняття та самостійну роботу студентів і завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-3, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 4-6, у змістовий модуль 3 (ЗМ3) – теми 7-8, у змістовий модуль 4 (ЗМ4) – теми 9-11, у змістовий модуль 5 (ЗМ5) – теми 12-14.

Після завершення відповідно змістового модуля проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу в т. ч і матеріал самостійно, виконали практичні роботи, відпрацювали семінарські заняття.

Рейтингову кількість балів студента формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування або усного опитування, та середній рейтинг виконання практичних робіт і відпрацювання семінарських занять.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі, тестові завдання обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Також студенти мають виконати практичне завдання у вигляді задачі. Студент, який не виконав вимоги щодо самостійної роботи чи будь якого іншого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується.

У змістовому модулі 3 Кредитні операції та особливості їх здійснення комерційними банками проводиться директорська контрольна робота.

Семестрові бали (семестровий рейтинг) студент отримує як середнє арифметичне балів змістових модулів з усіх тем п'ятьох змістових модулів:

Оцінювання за формами контролю

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (директорська контрольна робота)	Заліковий модуль 4	Заліковий модуль 5 (екзамен)	Разом
%	10	20	20	20	30	100
Мінімум	0	0	0	0	0	0
Максимум	50	50	50	50	50	50

Оцінка навчальної успішності студентів здійснюється під час семестрового оцінювання у формі екзамену, який передбачає виконання тестових завдань та вирішення практичного завдання.

9.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи, директорської контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, виконання практичних (лабораторних занять), доповідей на семінарських заняттях, (виконання курсових робіт) – від 0 до 50 балів:

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – **48-50 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, не проведено повний аналіз результатів розрахунків, немає власної позиції – **42-44 балів**;
- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;
- питання розкрито фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **34-37 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **31-36 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 балів**;
- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

Шкала оцінювання

Відсоток формування компетентностей та набуття програмних результатів навчання	Рейтинг за п'ятдесятибальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці студента та відомості
96-100	48, 49, 50	5	відмінно
90-95	45, 46, 47	5	відмінно
84-89	42, 43, 44	4	добре
75-83	38, 39, 40, 41	4	добре
67-74	34, 35, 36, 37	3	задовільно
60-66	30, 31, 32, 33	3	задовільно
менше 60	0-29	2	незадовільно

10. Методичне забезпечення

1. Витяг з навчального плану
2. Навчальна (типова) програма
3. Робоча програма навчальної дисципліни
4. Плани занять
5. Конспект лекцій з дисципліни
6. Завдання для обов'язкової контрольної роботи
7. Інструкційно-методичні матеріали до семінарських занять
8. Інструкційно-методичні матеріали до практичних занять
9. Інструкційно-методичні матеріали до самостійної роботи
10. Питання до модульних контрольних робіт
11. Контрольні тестові завдання до модульних контрольних робіт
12. Питання до екзамену
12. Екзаменаційні білети
14. Навчальний посібник
15. Роздавальний матеріал
16. Презентації до тем

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. №2121-111 зі змінами та доповненнями <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994, №185/94 зі змінами та доповненнями <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185/94>.
3. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2356.
4. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 04.05.2001 р. № 2374.
5. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. № 2658.
6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664.
7. Про іпотечне кредитування, операції консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: Закон України від 19.06.2003р. №979.
8. Правила використання готівкової іноземної валюти на території України, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 26.03.1998 № 119. (Із змінами та доповненнями)
9. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>
10. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою, затверджене Постановою Правління НБУ від 10.08.2005 р. № 281. (Із змінами та доповненнями).
11. Про валютний контроль. Положення, затверджене постановою Правління НБУ № 49 від 08.02.2000. (із змінами та доповненнями).
12. Про вдосконалення порядку здійснення обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті на користь резидентів. Постанова Правління НБУ від 09.09.2002 р. № 336. (Із змінами та доповненнями).
13. Про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків-резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях. Положення, затверджене Постановою правління НБУ №118 від 26.03.98. (Із змінами та доповненнями).
14. Про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів, інших банківських документів і платіжних карток через митний кордон України. Положення, затверджене Постановою Правління НБУ № 283 від 12.07.2000 р. (Із змінами та доповненнями).
15. Про порядок видачі індивідуальних ліцензій на здійснення інвестицій за кордон. Інструкція, затверджена Постановою і Правління НБУ від 16.03.1999р.
16. Про порядок видачі резидентам індивідуальних ліцензій на переказування іноземної валюти за межі України з метою придбання облігацій зовнішніх державних позик України. Положення, затверджене Постановою Правління НБУ від 29.01.2003 р. № 35. (Із змінами та доповненнями).
17. Про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України. Положення, затверджене Постановою Правління НБУ № 520 від 29.12.2000 р. (Із змінами та доповненнями).
18. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті. Закон України № 185-94 від 23 вересня 1994 р. (Із змінами та доповненнями).
19. Про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України та змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України. Інструкція, затверджена Постановою Правління НБУ 12.12.2002 р. № 502. (Із змінами та доповненнями).

20. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Інструкція, затверджена Постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 р. (Із змінами та доповненнями).

21. Про систему валютного регулювання і валютного контролю. Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. (Із змінами та доповненнями).

Основні:

1. Васюренко О.В. Банківські операції. Навчальний посібник для ВНЗ - 6-те вид., перероб. і доп. – Київ : Ліра-К, 2018. -318с.
2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа. Підручник. – Київ : Ліра-К, 2018. - 564 с.
3. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків: Навчальний посібник. – Київ : Ліра-К, 2017. - 524 с.
4. Капран В.І. Банківські операції: Навчальний посібник. – Київ : Ліра-К, 2016. - 208 с.
5. Коваленко М.А. Операції комерційних банків: Навчальний посібник. – Київ : Ліра-К, 2018. - 468 с.
6. Копилюк О. І. Банківські операції : навч. посібн. / О. І. Копилюк, О. М. Музичка. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 536 с.
7. Котковський В. С. Банківські операції : навч. посібн. / В. С. Котковський, О. В. Неізнана. – К. : Кондор, 2011. – 498 с.
8. Коцовська Р. Р. Банківські операції : навч. посібник / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. : УБС НБУ: Знання, 2010. – 390 с.
9. Банківські операції: навчальний посібник./ К.Ф.Ковальчук, І.В. Вишнякова –К.: «центр учбової літератури», 2013. – 162с.
10. Косова Т.Б. Банківські операції. Навчальний посібник, рекомендований МОН України – Київ : Ліра-К, 2018. - 372 с.

Допоміжні:

1. Лазепка І.М. Банківські операції. – Київ : Ліра-К, 2017. - 336 с.
2. Міщенко В.І. Банківські операції: Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Ліра-К, 2017. - 336 с.
3. Мороз А.М. Банківські операції. – Київ : Ліра-К, 2018. - 608 с.
4. Павлишин О.П. Ричаківська В.І. Банківські операції, Практикум: Навч.-метод, посібник, Київ : Алтера, 2015. - 158 с.
5. Петрук О.М. Банківська справа: Навчальний посібник / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Київ : Кондор, 2014. - 158 с.
7. Снігурська Л.П. Банківські операції і послуги: Навчально-методичний посібник. – Київ : МАУП, 2016. - 265 с.
8. Череп А.В. Банківські операції: Навчальний посібник. – Київ : Ліра-К, 2018.-410с.

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
3. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. – Режим доступу : www.imf.org.
5. Український фінансовий сайт. – Режим доступу : www.Finance.com.ua.
6. Інформаційний проект “Фінанси”. – Режим доступу : www.finances.kiev.ua.
7. Український фінансовий портал “Фінансовий ринок України”. – Режим доступу : www.finmarket.info.
8. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>.
9. Український бізнес-портал <https://ukrbiz.info/ua/>
10. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Державна фіскальна служба України <http://sfs.gov.ua/>
Рахункова палата України <https://rp.gov.ua>